

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เขารู้ภาษาสัตว์ สัตว์มันก็มีนิสัยดี นิสัยเกร แม้แต่สัตว์มันก็มีนิสัย เห็นไหม เวลาเกิดเห็นไหม คุณิพระโพธิสัตว์เกิดเป็นนก เกิดเป็นกวาง เกิดเป็นอะไร ก็ได้ เกิดเพื่ออะไร เพื่อสร้างสมบารมี เพราะเป็นหัวหน้าสัตว์ พระโพธิสัตว์เกิดเป็นหัวหน้าสัตว์นะ

คุณิ คุณอย่างที่ว่าหลวงตาท่านเล่า พระองค์หนึ่งเป็นพระโพธิสัตว์ เวลานั้นสมาธินะ มันมีปลา ปลาช่อนก็เป็นหัวหน้าปลา อยู่ในกระชังของเขา มาเข้าในนิมิตใจ บอกว่า “พຽงนี้ละ ให้ไปช่วยปล่อยที” เพราะปลาช่อนพระโพธิสัตว์ตัวนั้นต้องการสร้างบารมี เพราะถ้านำปลาช่อนพระโพธิสัตว์ตัวนี้ไปปล่อย ในหมู่ปลากระชังนั้นปลาทั้งหมดมันจะรอดชีวิตใจ พระโพธิสัตว์นี้เวลาจะสร้างสมบารมีความเป็นนิมิตมันจะชัดเจน

ก็ลองดู เข้าบิณฑบาตไป เดินไป พอเดินไปนี่เพราะคุ้นเคยกัน เพราะบิณฑบาต ทุกวันก็เดินเข้าไปหลังบ้านเขา ไปเห็นกระชังปลา เห็นไหม “ขอเถอะ ขอเถอะ” ขอปล่อยเลย เห็นไหม ปล่อยปลาทั้งหมดลงน้ำคลองไปเลย นั่นเป็นพระโพธิสัตว์ก็สร้างสมบุญญานิการอย่างนั้น สัตว์เกิดๆ อย่างนั้น เวลาพระโพธิสัตว์สร้างสมบุญญานิการ

แต่คุณิ คุณชีวิตของสัตว์สิ เขาก็จะมีนิสัยดี นิสัยเกร ตามประสาของสัตว์เขา แต่ถ้าสัตว์ที่ดี ใจที่ดี เกิดในสถานอะไรมันก็ดีหมด เห็นไหม นี่กรรมพาเกิด แล้วเกิดในปัจจุบันนี้เกิดเป็นเรา เรานี้กรรมพาเกิดนะ การกระทำกรรมพาเราเกิด กรรมคือการกระทำ เวลาเราเชื่อกรรม เห็นไหม เพราะกรรมดีกรรมชั่ว เราก็ทุกซึ้งร้อนในหัวใจ เวลาเรามีความบีบคั้นในใจ เราก็ว่านี่มันกรรมอะไร เราสร้างสมอะไรมา เห็นไหม ก็คือการกระทำของเรานี่ละ

ถ้าการกระทำ เห็นไหม สรรพสิ่งทั้งหลาย นี่ดูตรงควัตริสิ ทำไมพระนั้นอดนอน อดอาหาร ทำไมต้องออกธุดงค์ ธุดงค์เพื่ออะไร ก็หาใจของเราสิ สุดท้ายก็หาความรู้สึกของเรา หาในหัวใจเรา แต่ถ้าอยู่โดยปกติแล้วจะหามันมันหาไม่ได้ มันเหมือนไม่มีวิธีการ

ไง วิธีการเห็นใหม่ วิธีการเพื่อประพฤติปฏิบัติ เพื่อเอาเป้าหมาย เป้าหมายก็ย้อนกลับมาที่เรา มันละเอียดอย่างไร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาถึงทอดธุระไป จะไปสอนเขาได้อย่างไร

ดูเวลาเราชี้ เห็นใหม่ เวลาเราทางวิชาการกันนะ เราจะชี้กันเลยว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้น เราอธิบายได้หมดเลย แต่นี่ย้อนกลับมา อธิบายขึ้นมาแล้วย้อนกลับมาที่ใจ มันเป็นนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ ดูสิ ดูว่าเด็กลูกเรา ทุกคนไม่รักลูกหรือ? รักทั้งนั้นนะ เวลาเราจะให้วิชาการ ให้ลูกมีวิชาการศึกษาเพื่อมีอาชีพวันนี้ เราพูดไปเถอะ เวลาเขาไปโรงเรียนเขาไปศึกษา เขาได้อะไรมา? ได้ความรู้มา ความรู้มันอยู่ที่ไหนล่ะ ความรู้มันอยู่ในสมอง ความรู้มันอยู่ในตัวใจ ความรู้มันไม่เป็นวัตถุใจ

ถ้าเป็นวัตถุนี้เป็นความรู้นะ ความรู้คือสิ่งที่เป็นสุดมยปัญญา คือการศึกษาเล่าเรียน คือการวิเคราะห์วิจัยตามนักวิทยาศาสตร์ เห็นใหม่ จินตมยปัญญา แล้วกว่าจะเข้ามาถึงตัวเราเนี่ย การกระทำมันละเอียดขึ้นมาอย่างนั้น พระพุทธเจ้าถึงได้วางทาน วางศีล วางภาวนาไว้ เห็นใหม่ วางทานขึ้นมาให้คนเสียสละ ให้คนเจือจางกัน เพื่ออะไร? เพื่อให้สร้างสมบารมี

เพราะอะไร? เพราะเรื่องของเด็ก เด็กมันต้องมีการเสียสละกัน เพื่อให้จูนเจือกัน แต่เด็กมันก็แสดงไปตามประสามันนะ เพราะอะไร? เพราะมันเป็นสิ่งที่ไร้เดียงสา ไร้เดียงสาเพราะเด็กมันยังไม่มีมายา มายามันน้อยไป คำว่าไม่มีมายาเลย ไร้เดียงสาไม่ใช่ความบริสุทธิ์ ไร้เดียงสากับความบริสุทธิ์ต่างกัน ความบริสุทธิ์ไม่ใช่ไร้เดียงสา ความบริสุทธิ์นี่คือบริสุทธิ์ที่สติสมบูรณ์มาก สติเป็นอัตโนมัติมันจะไร้เดียงสาได้อย่างไร

สติอัตโนมัติ ขณะที่มันเสวยอารมณ์จิตมันเสวยอารมณ์ พลังงานที่เริ่มขยับปีบมันจะเข้าไปในเครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งใดมันก็ไปใช้พลังอย่างนั้น นี่จิตมันเสวยอารมณ์ เห็นใหม่ ออกมาขั้นนี้ สัญญาคือความจำได้หมายรู้ เราจะคิดเรื่องอะไร หน้าที่การงานเขา เราเรื่องอะไร เห็นใหม่

วิชาชีพเราเรื่องอะไร ถ้าตรงกับสายวิชาชีพของเขา เขาจะถนัดมากเลย แต่ถ้าตรงกับอย่างอื่น ดูสิ ให้นักวิชาการไปทำนาได้ไหม ชาวนาเขาจะมีประสบการณ์การทำนาของเขามาก เขาจะชำนาญของเขามาก แต่ให้ทางวิชาการเขา เขาก็ไม่ได้ศึกษามาเขาก็ไม่รู้

เรื่องของเขา เห็นใหม่ ความชำนาญการของแต่ละบุคคลก็ไม่เหมือนกัน ทางวิชาชีพเราต่างคนต่างก็ไม่เหมือนกัน

แล้วเวลามันเสวยอารมณ์มันรื่อยแปดพันเก้า แล้วย้อนกลับไปละ กลับไปตัวพลังงาน ตัวพลังงานคือตัวอยู่ที่ไหน ตัวอวิชา สรรพสิ่งในโลกนี้คนจะมีปัญญามากน้อยแค่ไหน เกิดจากอวิชา จิตจิต ตัวมันมีพลังงานมันอยู่ตรงนี้ มันขับเคลื่อนออกไปสภาวะแบบนั้น แล้วย้อนทวนกระแสกลับมาไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนตรงนี้ไง สอนที่ว่า ทาน ศีล ภาวนา ถ้าเกิดภาวนา เราทำทานรื่อยพันพัน เราอยากได้บุญมาก ทำทานรื่อยพันพันไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ศีลบริสุทธิ์รื่อยพันพันไม่เท่ากับเกิดสมาธิหนึ่ง สมาธิที่เกิดดีแล้ว เห็นใหม่ เกิดปัญญา ถ้าปัญญาฆ่ากิเลสแล้วนี้ คุณรื่อยพันพันกับถือศีล แล้วศีลมันอยู่ที่ไหนละ ศีลก็อยู่ที่เรานี้

เวลาชาวพุทธเราบอก เราเป็นคนทุกข์จนเชิงใจ เราจะไม่มีปัจจัยไปทำบุญกุศล เห็นใหม่ ทำทานรื่อยพันพัน ถือศีลบริสุทธิ์ เรามีศีลเราถือศีลขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาเราประพฤติปฏิบัติกัน เราเอาร่างกายเรานี้ เวลาเราทำทานกัน เราหาอาหารมา หาวัตถุสิ่งของเพื่อที่จะทำทาน เพื่อให้ใจนี้มันได้เสียสละ มีเจตนาออกไป ใจนี้มันก็จะเข้มแข็งขึ้นมา

เวลาเราภาวนาขึ้นมา เราเอาร่างกายของเราถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เวลาเรานั่งสมาธิ เห็นใหม่ เราเคารพ กิริยาของเราจะนอนก็ได้ เราจะนั่งจะสะดวกสบายขนาดไหน นี่กิริยาวัตถุ กิริยาของเรานี้สงบเสงี่ยมเจียมตนขึ้นมาเพื่ออะไร เพื่อถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเรากำหนดพุทโธๆ นี้เราเป่งอุทานถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พุทโธๆ เรายะลิกถึงพระพุทธเจ้า

คุณสิ เวลาคนเราเห็นใหม่ จะนั่งลง จะคนเข้มแข็งขนาดไหน เวลาตกทุกข์ได้ยาก จะคิดถึงแม่ทุกคนเลย คิดถึงพ่อคิดถึงแม่นะ เวลาคนมีความสุขไม่ค่อยคิดถึงเท่าไรหรอก แต่มีความทุกข์จะคิดถึงพ่อถึงแม่ นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราจะภาวนาเราพุทโธๆ เราคิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นครู

เอกของโลก เป็นผู้ค้นคว้าสิ่งที่ว่าเรื่องของ การกระทำในหัวใจนี้ การกระทำอย่างหยาบๆ การกระทำโดยกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม

กายกรรมนี้เวลาเราทำ เราเคลื่อนไหวไปเราไปทำอะไร เราไปเอากายนี้ไปทำ เห็นไหม วาจากรรมเวลาเราพูดออกไป มโนกรรมเวลาคิด เวลาความคิดนี้มันเป็นสภาวะ ของกรรมทั้งหมดเลย แล้วควบคุมมันเข้ามาจนเป็นสัมมาสมาธิ จิตมันตั้งมั่น เห็นไหม งานอันละเอียดอย่างนี้ ทำทานร้อยพันพันหนเพื่อฝึกฝนไป

คุณนักกีฬา เห็นไหม นักกีฬาจะเป็นนักกีฬานานไหน เข้าขึ้นมาเขาต้องออก กำลังกายของเขา เขาต้องวิ่งกี่กิโลเมตรๆ ก็เพื่ออะไรล่ะ เพื่อความเข้มแข็งของเขา เพื่อ ร่างกายของเขาจะแข็งแรง

นี่การทำทานก็เหมือนกัน ทำทานฝึกจิตใจขึ้นมาเพื่อให้มันมีการเสียดสละ เวลา เสียดสละวัตถุก็เสียดสละได้ การเสียดสละวัตถุนี้มันเป็นวัตถุจากภายนอก แต่หัวใจเป็นคน ตระหนี่ถี่เหนียว เป็นคนยึดติดมัน แล้วเวลาเสียดสละออกไปนี้มันก็ฝึกลงใจในตัว เพราะใจ มันไม่ยอมทำ ใจมันหวงของมัน เราสละออกไปไป มันก็ฝึกลงใจ เหมือนกับนักกีฬาที่เขา ออกวิ่ง ออกซ้อม ออกหากำลังกายแค่นั้นเอง เวลารักษาศีลเห็นไหม เวลารักษาศีล เวลา ตกเย็นขึ้นมาเขาต้องซ้อมตามที่ว่าเล่นกีฬาอะไร เขาต้องซ้อมตามสภาวะแบบนั้น แล้ว ซ้อมเสร็จแล้วเขาต้องมีครู มีโค้ชคอยแนะนำเทคนิค

นี่ก็เหมือนกัน พระกรรมฐานตติยครุฑอาจารย์ตรงนี้ เวลาจิตมันสงบขึ้นมา เวลา มันไปเจอแ่งมุมของมัน มันจะแก้ไขอย่างไรล่ะ นี่เวลาเราลงไปเล่นกีฬาแข่งขันกับคู่แข่ง ของเรา เราเล่นไปเราไม่รู้หรือว่าความบกพร่องของเราเป็นอย่างไร เราจะวางเทคนิค วางแก้เกมของเขาอย่างไร แต่ครูบาอาจารย์เขาเคยผ่านมาแล้ว เห็นไหม เหมือนกับคนที่ ผ่านประสบการณ์ เขาเป็นแชมป์ของเขาขึ้นมา นี่ เขาจะไปตั้งโรงยิมของเขาเพื่อจะฝึกลูกศิษย์ของเขา เป็นอาชีพเองของเขายังได้เลย

นี่ครูบาอาจารย์ของเราไม่มี... ไม่มีกำมือในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คุณ คุวิชาการต่างๆ เขามีแม่ไม้ของเขา เขาจะไม่ปล่อยทั้งหมด เพราะอะไร? เพราะเขาต้อง เก็บเอาไว้เป็นวิชาการของเขา แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่มีกำมือในเรา เพียงแต่พวกเราประพฤติปฏิบัติแล้วไม่ถึงต่างหาก พวกเราทำไม่ได้แบบองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าต่างหาก บอกทั้งหมด บอกวิธีการทั้งหมด แล้วพยายามต้องรอเวลาการ
ค้ำยันนะ

คุณติ คุณเวลาพวกพราหมณ์ในสมัยพุทธกาลไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ถ้าบางคนเหนื่อยมาให้พักก่อน ให้หัวใจมันควรแก่การงานก่อนถึงเทศน์ว่าการ เวลา
เทศน์ก็เทศน์เรื่องทานก่อน เรื่องศีลก่อน พอเสร็จแล้วจิตควรแก่การงานถึงเทศน์อริยสัจ
เห็นไหม ทั้งที่ไม่มีก้ามือด้วย แล้วยังมองว่าโอกาสของเรา เราพร้อมจะรับหรือไม่พร้อม
จะรับ ถ้าเราพร้อมจะรับ คนนี้จะรับได้ขนาดไหน รับได้มากได้น้อย องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจะดูวาระจิต

แล้วคุณติ คุณนิสัย เห็นไหม ชาวยุโรปเขากินอาหารอย่างหนึ่ง ชาวเอเชียเขากิน
อาหารอย่างหนึ่ง นี่เขาจะเอาสิ่งใดมาแลกกับน้ำพริกของเรา เราไม่เอาหรรษา แต่เวลาเรา
คิดกันนะน้ำพริกเราไม่มีคุณค่า น้ำพริก...เราเคยชินกับอาหารอย่างนี้ เราจะพอใจอย่างนี้

จิตก็เหมือนกัน การกระทำมาของจิต ถ้ามันมีจิตนิสัยของจิตมันมาอย่างนั้น มัน
จะชำนาญของมันในสภาวะของมัน คุณติเวลาเราไปเมืองนอกกัน สมัยก่อนการสื่อสารมัน
ยังไม่สะดวกอย่างนี้ เราต้องเอาน้ำพริกไปด้วยนะ เราต้องเอาสิ่งที่เราคุ้นเคยติดตัวเราไป
ด้วย เราไปเมืองนอกเราต้องเอาไปด้วยเพราะอะไร? เพราะเราเคยชิน นี่ก็เหมือนกัน ถ้า
ความเคยชินพอไปอยู่ในที่ไหนก็แล้วแต่ เรากินอาหารอย่างนั้นเราก็มีความสุขของเรา

จิตเหมือนกัน ถ้าเราวิปัสสนากาย เวทนา จิต ธรรม ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ ถ้า
มันตรงกับจิตของเรา เหมือนกับเรากินอาหารของเรา มันก็อร่อย มันก็จูงใจ มันควรการ
แก่ธรรม ถ้าไปเจออาหารที่จืดชืด อาหารที่กินแล้วไม่ชอบเลย มันก็กินเป็นการประทัง
ชีวิต ถ้าทางโลกนะ

แต่ถ้าเป็นทางธรรม มันไม่เข้ากับกิเลส กิเลสมันชอบอย่างนี้ แต่เอาอย่างหนึ่ง
เหมือนกับเราเป็นโรคๆ อย่างหนึ่ง แต่เวลาที่รักษาไปเอายาอีกแขนงหนึ่งมารักษา มันจะ
หายไหม? มันหายไปไม่ได้ มันแค่ประทังๆ ไว้ ประทังไว้เฉยๆ เพราะเป็นยาเหมือนกัน
เราปฏิบัติก็จะเป็นสภาวะแบบนั้น นี่ครูบาอาจารย์มีความสำคัญตรงนี้

นี่ที่ว่าครูบาอาจารย์ที่ติดที่ติดครูบาติดอาจารย์ เห็นไหม เราก็ทำเหมือนกัน ทำไมครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ เราก็นั่งสมาธิเราก็นั่งสมาธิ ใช้ปัญญาเราก็นั่งสมาธิทำไมเราไม่ได้ผล ทำไมไม่เป็นผลของเรา ก็โรคๆ หนึ่งใช้ยาอีกแขนงหนึ่ง แต่สภาวะแบบนี้เราหาครูบาอาจารย์กันเพื่อที่จะให้ชี้หน้าตรงนี้

เวลาหลวงตาท่านเทศน์ สิ่งใดที่เรากำหนดแล้วว่างๆ มีความสะดวกสบาย นั่นคือทางของเรา ทางของเราคือมันมีความสะดวกมีความสบาย มันเป็นไปได้ เวลาเราประพฤติปฏิบัติ นี่พิจารณากาย..พิจารณากาย.. ตั้งกายขึ้นมาแล้วก็เบื่อหน่าย แล้วมันเบื่อหน่ายแล้วมันไม่อยากจะกระทำ เหมือนอาหารมันจืดแล้วไม่มีรสชาติ ฟืนกินไปประทังชีวิตนี่ก็เหมือนกัน ปฏิบัติไปเพื่อเป็นการปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติไปมันต้องมีอุบายวิธีการ

การวิปัสสนา มันต้องมีปัญญา มันต้องมีสติ มันต้องมีอุบายวิธีการ ไม่ใช่ว่ากำปั้นทุบดิน เขาทำก็ทำกันดูๆ ดูๆ ทำไปอย่างนั้นนะ กิเลสมันหัวเราะเยาะตรงนี้ เวลาไปปฏิบัติเห็นไหม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคุณประเสริฐมาก เวลาเขาเห็นไหม คุณาสี ขนาดที่ว่าเขาฉิฉา เขาแพ้ย่า เขายังตายได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำดูๆ ดูๆ ไปอย่างนั้น ธรรมมันก็ได้ประโยชน์ มันก็เหมือนรักษาโดยยา รักษาเหมือนกันแต่มันแพ้ย่า นี่แพ้ย่ามันให้โทษถึงกับชีวิตนะ นี่การประพฤติปฏิบัติก็ประพฤติปฏิบัติไป แต่มันผิดทาง มันไม่เข้าทาง มันเข้ามาปฏิบัติได้อย่างไร มันจะเข้าทางได้อย่างไร มันจะมรรคญาณได้อย่างไร มันก็เป็นมิจฉา เป็นสมาธิก็มีสัมมาสมาธิ มิจฉาสมาธิ ทำไมสมาธิทำไมมิจฉาละ? สมาธิทำไมเป็นความผิดพลาดละ? ปัญญาเห็นไหม เป็นสัมมาทิฏฐิกับมิจฉาทิฏฐิ ความทิฏฐิความเห็นคือปัญญา ความเห็นผิด.. ความเห็นผิดมันไปไหนละ

คูสิเราขับรถไปบนถนนนะ เราจะไปเชียงใหม่แล้วเราหันหัวลงใต้ มันจะถึงเชียงใหม่ไหม มันจะถึงเชียงใหม่ถ้ามันรอบโลก หมุนไปรอบโลกเลยกลับมาชนเชียงใหม่ไง นี่มันยังเป็นไปได้ถ้าเป็นโลก แต่ถ้าเป็นธรรมมันเป็นไปได้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นกิริยาไง กิริยาการกระทำอย่างนั้นมันส่งออก ส่งออกมันจะกลับมาหาตัวกิเลสไม่ได้เลย เวลาเราไปเรื่องของโลกมันยังรอบโลก มันยังกลับมาชนที่เดิมได้

เพราะมันรอบโลก แต่รอบกิเลสรอบได้อย่างไร เพราะกิเลสมันผลักใส กิเลสมันมีวิธีการของมัน กิเลสมันจับใส่ตลอดไป

การกระทำเราว่าเราทำดีๆ กิเลสตัวนี้มันอยู่หลังการกระทำของเรา สิ้นสุดกระบวนการของธรรมคือการกลับมาที่ตัวของเรา เวลาอ่อนวอน เวลาเราประพฤติปฏิบัติเราอ่อนวอนเพื่อใคร? ก็เพื่อเรา พุทโธๆๆ ก็เพื่อเรา อุบัติจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อุบัติจากใจเรา เวลาปัญญาเราเกิดก็เป็นปัญญาของเรา

เวลาพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์นะ วิหารธรรม อยากฟังธรรมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก เวลาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “พระองค์นี้ใครทรมานมา ใครทรมานมา” การทรมานคือการแนะวิธีการ คุณเฝ้าฝึกสัตว์กันเขายังทรมาน เขารักสัตว์นะ เขาฝึกสัตว์ของเขาเพราะเขาต้องการให้สัตว์ของเขาทำงานเป็น ให้สัตว์ของเขาอยู่ในโอวาทของเขา เขาฝึกสัตว์ด้วยความเกลียดหรือ เขาฝึกสัตว์ด้วยความโกรธแค้นหรือ เขารักของเขา เห็นใหม่ แต่การฝึกของเขา เขาก็ต้องฝึกเพื่อให้สัตว์นั้นทำตามความถนัดของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ของเราเวลาแนะวิธีการนี้ แนะนำด้วยความโกรธเกลียดหรือ เพราะอะไร? เพราะท่านเห็นโทษไหม เหมือนเราเป็นนักวิชาการ แล้วสิ่งใดมันเป็นโทษ แล้วลูกศิษย์หรือว่าผู้ที่การกระทำมันทำออกนอกกลุ่มทางไป เพราะว่าจะจะเป็นทางลัดไปหาสิ่งที่ว่ามันเป็นเป้าหมาย มันจะเป็นเป้าหมายได้อย่างไร มันจะออกไปนอกกลุ่มนอกทาง แต่ก็อ้างกัน เห็นใหม่ กิเลสมันร้ายมันร้ายๆ อย่างนี้ละ กิเลสมันหลอกเรา เราไม่รู้ตัวเลย แล้วพอออกไปสังคมเราก็มองสังคมนั้นผิดพลาดๆ

หลวงปู่ฝั้นท่านบอกเลย “ย้อนกลับมาที่บุคคล ถ้าทุกคนมีศีล ๕ ทุกคนเป็นคนดีหมด สังคมดีมาก” แต่ที่เราโทษสังคมๆ ตลอดเลย คุณ คุณสังคมในปัจจุบันนี้ การศึกษาต้องแก้ที่เด็ก สังคมต้องแก้ที่เด็ก ทุกอย่างแก้ที่เด็ก ผู้ใหญ่จะเลวชั่วหัวมัน แต่ขอให้ไปแก้ที่เด็กไป ถ้าผู้ใหญ่เป็นคนดี ผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างขึ้นมา ผู้ใหญ่นี้เป็นตัวอย่าง ผู้ใหญ่เป็นคนดีขึ้นมาสังคมจะดีหรือไม่ดีละ

ธรรมะสอนตรงนี้ไง ธรรมะสอนกลับมาที่เรา ธรรมะสอนกลับมาที่ใจ เพราะใจนี้มันพาเกิดพาดายนะ ทุกข์ก็ทุกข์ที่ใจ สังคมเป็นทุกข์กับเราไหม? สังคมคือสังคม กระแส

สังคมเวลาเขาปลุกมือบขี้ขึ้นมา มันถึงจะเป็นความทุกข์ของสังคม แต่ต่างคนต่างแยกออกไปเป็นสังคมใหม่? มันก็เป็นบุคคลใจใหม่?

นี่ก็เหมือนกัน ย้อนกลับมาที่เรา แก่ที่เรา ธรรมอยู่ที่นี้ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ธรรมอยู่ที่การกระทำ มโนกรรม เห็นใหม่ มโนกรรมคือความคิดจากภายใน แล้วถ้ามันเป็นปัญญา เป็นมรรคญาณ มันก็ชำระกิเลสได้ ถ้าชำระกิเลสได้นะ จบสิ้นกระบวนการ ตรงนี้นะ

ดูสีน้ำบนใบบัว มันอยู่กับสังคมมันก็ไม่ทุกข์กับสังคม เห็นใหม่ เวลาพูดกันนี้พูดแต่ปากนะ แต่การกระทำมันไปเบียดเบียนสังคม มันไปทำลายสังคม แต่ถ้าเป็นความจริงนะ มันไม่เบียดเบียนสังคม มันจะเป็นความสุข นี่คือใจ นี่คือการกระทำ นี่คือว่ากรรมไง

เราถึงกลับมาว่าอะไรพาเกิด ที่เกิดมานี่คือใคร? แล้วมานั่งอยู่ที่นี่เกิดมาแล้วมันจะทุกข์อย่างไร? แล้วตายแล้วจะไปไหน? วิบัติสณาไปแล้วจบสิ้นกระบวนการ วิมุตติสุขมีความสุขอย่างนี้ มีความรู้สึกลอยๆนี้ตลอดไป ที่ไม่มีการเคลื่อนไหว เอวัง